

SAVAŞIN YÜKÜ KİMİN ÜZERİNDE OLMALI?

Bu yazının yazıldığı Mart 2026 itibariyle İsrail-Amerikan cephesinin İran'a yaptığı ağır saldırı ile ortaya çıkan petrol sıkıntısı Dünyadaki pek çok ülke gibi Türkiye'yi de etkiledi. İlk anda petrol fiyatlarında görülen yükselme, ilerleyecek zamanda doğal olarak pek çok mal ve hizmetin fiyatını yükseltirken beklenen o ki bundan ihracatımızdan turizm gelirlerimize, yanısıra askeri harcamalarımıza kadar pek çok kalemden kamuya önemli bir yük yüklenecek.

Umarız bu yük ve tabii ki kaybedeceğimiz refah payı beklenenlerden daha düşük olur.

Durum bu iken bundan vergi politikaları nasıl etkilenir? Daha doğrusu vergi politikasında ne yapmalı ki bu varta kolay atlatılabilsin, halk ve özellikle halkın dar gelirli kısmı bundan mümkün olduğu kadar az etkilensin.

Sanırım vergiciliğin önündeki ve tabii ki "ben iyi vergiciyim" diyecek olanların önündeki "on puanlık" soru bu.

*

Türkiye, bilindiği gibi gelir dağılımının hayli çarpık, bu çarpıklığın yarattığı büyük rantların kol gezdiği, rantiyelerin "bana göre bir sıkıntı yok, ben keyfimden fedakarlık etmem" derken geniş gelir gruplarının hani neredeyse belediye çadırlarına gidip "öğün atlatma" derdinde olduğu bir ülke.

Tabloyu bu şekilde görmeyene göre "sorun yok, büyüklerimiz ne gerekiyorsa yapıyordur" deniyordur da; işin gerçeğini gören ve özellikle yaşayanların farkında olması gereken durum ve sorması gereken şu:

Evet, şimdilik fiyatlar petrolde yükselen maliyetler dolayısıyla arttı ama bu ilave maliyeti kimin sırtından ve nasıl karşılamak doğru olur? Örneğin Eşel-Mobil deyip "hadi o zaman sizden ÖTV'sini almayalım demek doğru mu acaba?

Biz de bir araba sahibi olup doğrudan etkilensek bile bize göre ortada bir yanlış var:

Nedeni şu: Savaş, ülke ekonomisi için bir ilave maliyettir ama genelde yurttaşın sırtına binen bu ilave maliyeti hazinenin toplam vergi gelirlerinden karşılayarak, sonuçta durakta otobüs bekleyen adamı bırakıp "nisbeten" de olsa, hala zamsız araba kullanalım" diyen araç sahiplerini kollamak ortadaki şu zaten alabildiğine çarpık gelir dağılımını bir de bu "önlem" ile daha da çarpıtmak olmaz mı?

Eğer bu ekonomiye istenmeyen bir yük gelmişse, bu yangından ilk kurtarılacak olanlar dururken diğerlerine "sağolsun vergi politikası, bizi bu zamlardan kurtardı" dedirtmek ne kadar doğru olur?

Her halikarda, bu savaş yükü sıradan insanları da zora sokacaksa, tabii ki tarım ve ulaştırmada kullanılan mazot için tamam ama o benzin üzerindeki ÖTV indirimine kullanılan fonlar öncelikle alt gelir gruplarınının kollanması için kullanılamaz mıydı?

Bir adım daha ileri götürelim konuyu:

Peki iyi hoş da... bu petrol pahalılığı ve kıtlığında alınacak tedbirlerin başında "kullanımda tasarruf" daha doğru bir yol iken kalkıp da "ÖTV'yi indirdik, zammı hafiflettik ya da kaldırdık, buyurun bu kullanımdan gönlünüzün dilediği kadar istifade edin, sübvansiyon bizden" demek ne iştir?

Hadi bunu maliye politikasından, vergi bahsinden bir sınav sorusu olarak sorduk diyelim...

Eğer aldığınız cevap önce özel otomobil kullananları zamdan korur, aradaki yükü genel vergi gelirlerinden yani halkın geri kalanından karşılarım" şeklinde olursa buna 10 üzerinden kaç verirsiniz?

Son olarak: "Ben 10 veririm" diyenlere siz vergicilikten kaç verirsiniz?

